

Peter Beltram

NAJSTVO IN KAJSTVO Človeški viri v Sloveniji danes, jutri in leta 2020

POVZETEK

V prispevku je pokazano, da časovni horizont, v katerega so naravnani planski dokumenti javnega odločanja, ni primerno postavljen. Po eni strani je predolg, saj predpostavlja, da je zunaj neposrednega vpliva trenutne situacije, po drugi strani pa prekratek, da bi omogočal učinkovanje opredeljenih ukrepov. Oba vidika pa pomenita, da je tako načrtovanje lahko tudi škodljivo, saj omejuje možnosti sprotnega odziva na delujoče procese.

Ključne besede: planiranje, strategija razvoja, visoko šolstvo, aktivno prebivalstvo

SEIN AND SOLLEN (AS IT IS AND AS IT OUGHT TO BE)

Human Resources in Slovenia Today, Tomorrow, and in 2020 – ABSTRACT

The intention of the following paper is to demonstrate that the time limit set for public sector planning documents is not appropriate. On the one hand, it is too long, because the planners assume that the goals set are beyond the influence of the current situation in real life, while, on the other hand, a shortened time span will prevent the public sector from bringing into effect the identified measures. Both of these aspects indicate that such planning can also have a negative impact by limiting the possibility of prompt responses to current processes.

Keywords: planning, development strategy, higher education, active population

UVOD

Najstvo in kajstvo sta termina, ki poskušata posloveniti nemški filozofski in tudi pravni pojmovni par Sollen in Sein, ki se običajno tudi v drugih jezikih v filozofski literaturi uporablja v originalni obliki. Čeprav ne gre za izraza, ki bi estetsko ustrezala siceršnji lepoti našega jezika, ju vsebuje tudi Slovar slovenskega knjižnega jezika:

nájstvo -a s (â) filoz. kar naj bo, kar naj bi bilo: bit in najstvo

kájstvo -a s (â) filoz. kar opredeljuje kaj, da je to, kar je; bistvo

Verjamem, da so tako filozofi kot pravniki popisali že gore knjig, v katerih razpravljajo o razmerjih in medsebojnih odnosih med nečim, kar je, in tistim, kar naj bi bilo. Namen tega članka nima nikakršnih pravno-filozofskih ambicij. Naslovni pojmovni par se mi je pač zdel priročen za soočanje dveh ravni merodajne politike na področju človeških virov, načrtovanja in upravljanja, na več področjih javnega odločanja, z nekoliko večjim poudarkom na izobraževanju.

Dokument, ki se mi je zdel zelo prikladen za ponazoritev diskrepance med željami in resničnostjo, je Resolucija o Nacionalnem programu visokega šolstva (NPVŠ, 2011), ki jo je sprejel državni zbor leta 2011. Čeprav pomeni visoko šolstvo samo razmeroma ozek segment področja človeških virov, bom poskušal v prispevku pokazati, da bi moralo načrtovanje razvoja tudi tako ozkega področja upoštevati številne medsebojne vplive na preostala področja.

Časovne točke, zapisane v podnaslovu, na področju, ki ga v prispevku obravnavam, pomenijo:

- »danes« opredeljujejo podatki o prebivalcih, izobrazbeni sestavi, o trgu dela ipd., ki opisujejo resničnost (čeprav bi bil, glede na ažurnost objavljanih statističnih podatkov, primernejši izraz »včeraj«);
- »jutri« opredeljujejo sprejeti proračuni in objavljeni razpisi, ki v dobršni meri določno vplivajo na položaj obravnavanega področja v prihodnjih nekaj letih;
- »leto 2020« pa opisuje stanje, ki ga načrtuje NPVŠ.

Prispevek je razdeljen na dva dela, ki jima je skupno dvoje: pri obeh gre za upravljanje človeških virov in pri obeh gre za postopke javnega odločanja. Poskušal bom nazorno primerjati v NPVŠ zapisane načrte (najstvo) razvoja človeških virov z realnostjo njihovega uresničevanja, prikazano z dejanskimi podatki (kajstvo).

NAČRTOVANJE IN STRATEGIJE RAZVOJA

Ena od bistvenih prednosti, ki naj bi jo po prepričanju njegovih zagovornikov imel kapitalizem pred vsemi preostalimi družbenoekonomskimi ureditvami, je prevladujoč vpliv tržnih zakonitosti pri urejanju medsebojnih odnosov in razmerij. Zagovorniki to prepričanje utemeljujejo na svobodi posameznika kot neprecenljivi in neodtujljivi vrednoti na eni strani in naravni selekciji »zmagovalcev« v odprtem merjenju moči na drugi. Vera v racionalno obnašanje, ki naj bi bilo samo po sebi razumljivo na igrišču svobodnega delovanja svobodnih

posameznikov in ki naj bi na dolgi rok zagotavljalo optimalno uporabo danih virov, celo danes, ko je dokazov za tragično zmotnost takih verovanj in za nevzdržnost takih sistemov popolnoma dovolj, še vedno prevladuje nad sposobnostjo artikuliranja treznejših premislekov o sistemskih spremembah in zato ovira mobilizacijo tozadevnih nevernikov.

Seveda tudi tak idealiziran naravni red zahteva določene izravnalne mehanizme in instrumente uravnavanja, od minimalnih, ki temeljijo zgolj na kompenzaciji negativnih učinkov neenakosti, do bistveno bolj pravičnih, ki utemnjujejo državo blaginje. Eno od ključnih področij, ki jih tudi kapitalizem ne more spregledati, je planiranje.

Včasih, ko smo živeli v t. i. plansko tržnem sistemu, smo uporabljali termin družbeno planiranje. Izraz družbeno pred pojmom planiranje, ki je spominjal na sovjetske petletke in milijone ton planiranih neuporabnih izdelkov, je poskušal poudariti, da bodo pri planiranju sodelovali vsi, ki na razvoj planiranega lahko vplivajo. Zavestno tlakovanje poti v svetlo prihodnost je potekalo v smereh različnih časovnih horizontov, v katere so bila usmerjena načrtovanja bodočnosti. Kratkoročni se je ukvarjal s projekcijo sedanjosti v bližnjo prihodnost, predvsem na podlagi poznavanja in analiziranja podatkov o konkretni sedanjosti in kolikor toliko realnega upoštevanja predvidenih prihajajočih dogajanj. V okvirih politične logike je bilo razumljivo, da so bila predvidevanja pozitivnih vplivov okolja precenjena, negativnih pa podcenjena in je bila zato bližnja prihodnost na papirju videti nekoliko bolj rožnata, kot se je potem res zgodila. Srednjeročno planiranje je s hkratno opredelitvijo instrumentov, ukrepov in odločitev poskušalo že veliko bolj zavestno vplivati na dogajanja in jih tudi usmerjati. Utemeljeno je bilo tudi na strokovnih podlagah, ki so do podrobnosti analizirale vire, potencialne in zmogljivosti. Uresničljivost srednjeročno zastavljenih ciljev je bila tako odvisna od ustreznosti in interpretacije teh analiz; te pa so praviloma slonele na nerealnih predpostavkah. Tako utemeljeno planiranje je že v tistem času lepo opisal strokovnjak za planiranje, dovolj kritičen do take metodologije. Izjavil je, da bi glede na realno utemeljenost predpostavk, na katerih sloni srednjeročno planiranje, z enako mero verodostojnosti napovedali dogajanja tudi čez 50 let.

Preskočimo na sedanjost in preverimo, koliko se ta razlikuje od preteklosti, v kateri je sistem vseboval kategorijo družbeno planiranje, v prepričanju, da se da realnost zavestno usmerjati v želeno smer.

Skoraj vsak javno izražen premislek o vzrokih za naše težave na tem ali onem področju se začne z ugotovitvijo, da na tem ali onem področju na eni strani nimamo vizije in na drugi ne strategije. Ne vemo torej, kakšna naj bi bila želena podoba urejenosti ali funkcioniranja nekega področja, in (zato) tudi ne moremo vedeti, v katero smer naj obrnemo načrtno delovanje, da bi se zamišljenemu cilju postopoma približevali.

Zanimiv pogled se nam razkrije, če vtipkamo pojem strategija v brskalnik; težko bi si zamislili neko področje, ki bi ga na seznamu strategij, ki se nam odpre, pogrešali. Seveda nismo nikakršna izjema, saj nas zadetki napotijo tudi na Lizbonsko strategijo, Strategijo evropske rasti, Strategijo Unesca ipd. Torej, skorajda ni področja, o katerem ne bi imeli zapisane strategije, in vendar je pomanjkanje strategij krivo za vse, kar je narobe. Podobno je

z nacionalnimi programi, dokumenti, ki naj bi s postavljenimi operativnimi cilji in potrjeno dinamiko financiranja predstavljali izvedbeno raven uresničevanja strategij (prav nacionalni programi razvoja področij po svoji zasnovi in dometu spominjajo na srednjeročno družbeno planiranje). Tudi tovrstni dokumenti so bili sprejeti skoraj za vsa področja javnega odločanja. Zakaj se torej resničnost ne oblikuje po zapisanih trdnih odločitvah?

ŠTUDIJ, ŠTUDENTJE IN IZOBRAZBA

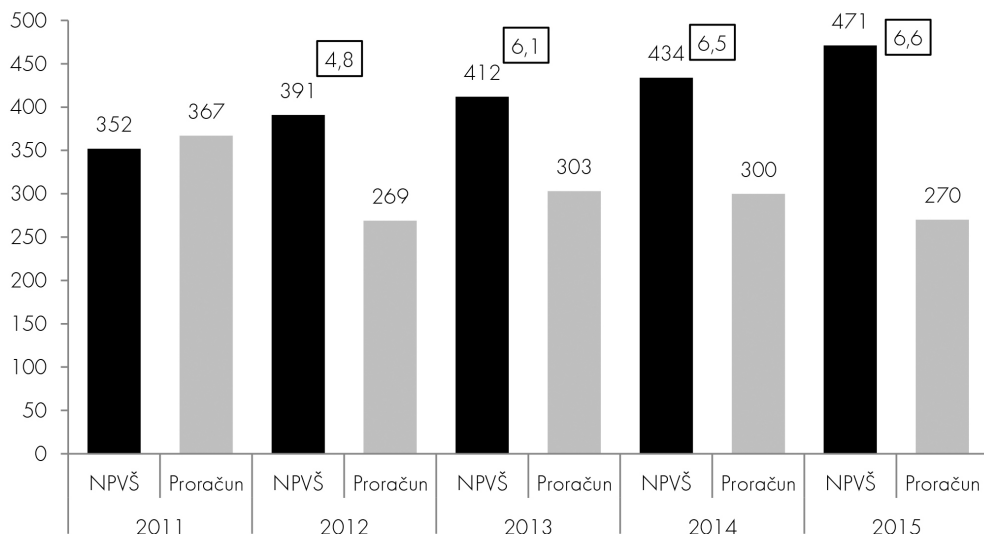
Na preprost, a poveden način bom pokazal razmerje med načrtovanimi željami in resničnostjo na zgledu omenjenega NPVŠ. Čeprav naj bi bili, kot je že zapisano, nacionalni programi nekoliko bolj oprijemljivi dokumenti in naj bi pomenili že prvo izvedbeno raven uresničevanja strategij, lahko na tem primeru preverimo njihov domet.

V NPVŠ so zapisani merljivi cilji, katerih uresničljivost naj bi zagotavljalo dejstvo, da jih je potrdil najvišji zakonodajni organ, državni zbor. Poglejmo enega od teh ciljev:

»Do leta 2015 bo za terciarno izobraževanje zagotovljenih vsaj 1,3 % BDP iz proračunskih sredstev in 0,3 % BDP iz drugih virov, do leta 2020 pa skupaj 2,5 % BDP, od tega 2,0 % BDP iz proračunskih sredstev.« (NPVŠ, 2011)

V tabelarni prilogi NPVŠ so zapisane tudi vrednosti pričakovanih proračunskih sredstev. Na Sliki 1 je prikazana primerjava med načrtovanimi sredstvi v NPVŠ in dejansko zagotovljenimi proračunskimi sredstvi v sprejetih proračunih. V okvirčkih s številkami pa so zapisane tudi predvidene stopnje rasti nominalnega BDP, na podlagi katerih so bile načrtovane vrednosti izračunane.

Slika 1: Sredstva za visoko šolstvo (v mio EUR) in predpostavke o rasti BDP

Viri: NPVŠ (2011), ministrstvo za finance, preračuni avtor

Torej, državni zbor je sprejel dokument, v katerem so navedeni izračuni proračunskih sredstev, ki jih bo država namenjala visokemu šolstvu, utemeljeni na predvideni nominalni rasti BDP s pozitivnimi vrednostmi med 4,8 in 6,6 odstotka! Na takih temeljih si potem ni težko postaviti cilja:

»Do leta 2020 bodo sredstva na študenta, namenjena za visokošolske institucije, nad povprečjem OECD.« (NPVŠ, 2011)

Seveda je tudi doseganje vseh preostalih kazalcev kar najbolj odvisno od zagotovljenih sredstev. Če država teh sredstev ne bo zagotovila, potem nacionalni program ne bo mogel biti uresničen. Načrtovalci programa za to pač niso odgovorni.

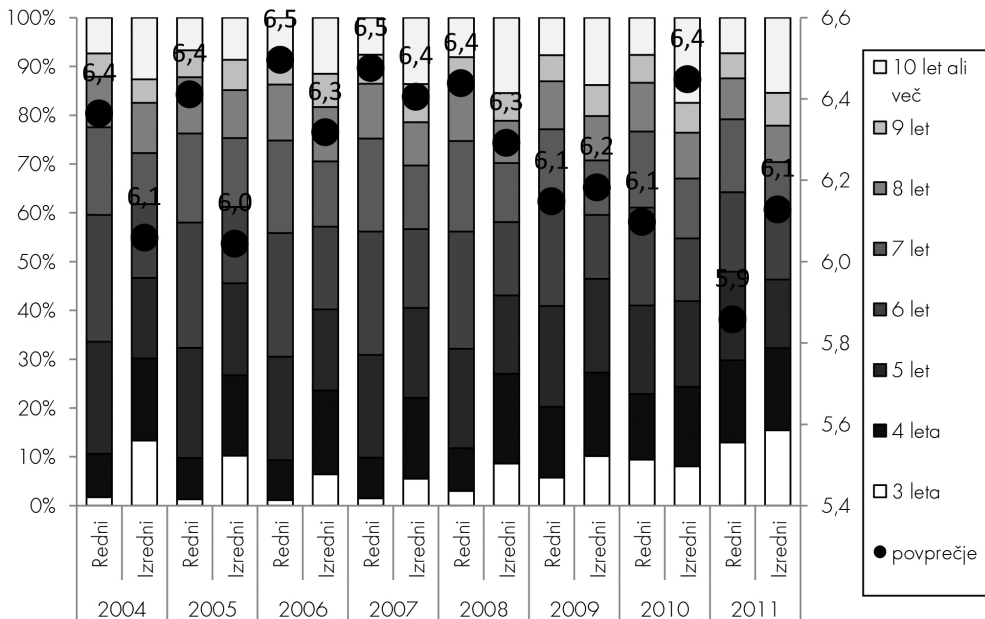
Drug primer iz NPVŠ. V dokumentu je zapisan cilj:

»Odstotek študentov, ki se vpiše na visokošolske institucije in ne diplomira, bo do leta 2020 nižji za tri četrtine; trenutno znaša 35 %.« (NPVŠ, 2011)

Ne glede na to, kako izračunamo načrtovano zmanjšanje za tri četrtine, v vsakem primeru pridemo do deleža pod 10 odstotki. Žal statističnih podatkov o vpisanih študentih, ki niso dokončali študija, nimamo. Zato bomo poskušali problematiko slabe učinkovitosti študija prikazati z drugimi, dosegljivimi podatki.

Na Sliki 2 je prikazano, koliko let potrebujejo študenti za dokončanje študija. Upoštevani so samo tisti, ki so študij dokončali. Razberemo lahko, da je povprečen čas študija

Slika 2: Čas študija od vpisa do diplome: redni in izredni študentje

od vpisa do diplome že vrsto let približno enako dolg: od 5,9 do 6,5 leta, tako za redne kot izredne študente. Seveda pa povprečje ne pove dovolj; iz stolpccev na sliki lahko tudi ugotovimo, da je okrog 35 odstotkov rednih študentov, ki so diplomirali v letu 2011, za dokončanje študija porabilo več kot sedem let, čez 20 odstotkov tudi več kot osem let. Pri izrednih študentih so ti deleži še večji.

Se pravi, poleg teh dolgotrajnih študentov je po podatku, navedenem v NPVŠ, še 35 odstotkov vpisanih, ki študija sploh ne dokončajo. Z navedenim ciljem naj bi se torej število diplomantov do leta 2020 postopoma povečalo na letno število, ki bo za dobro četrtno večje, kot je bilo v letu 2011, ne glede na to, koliko časa bo njihov študij trajal. Realno?

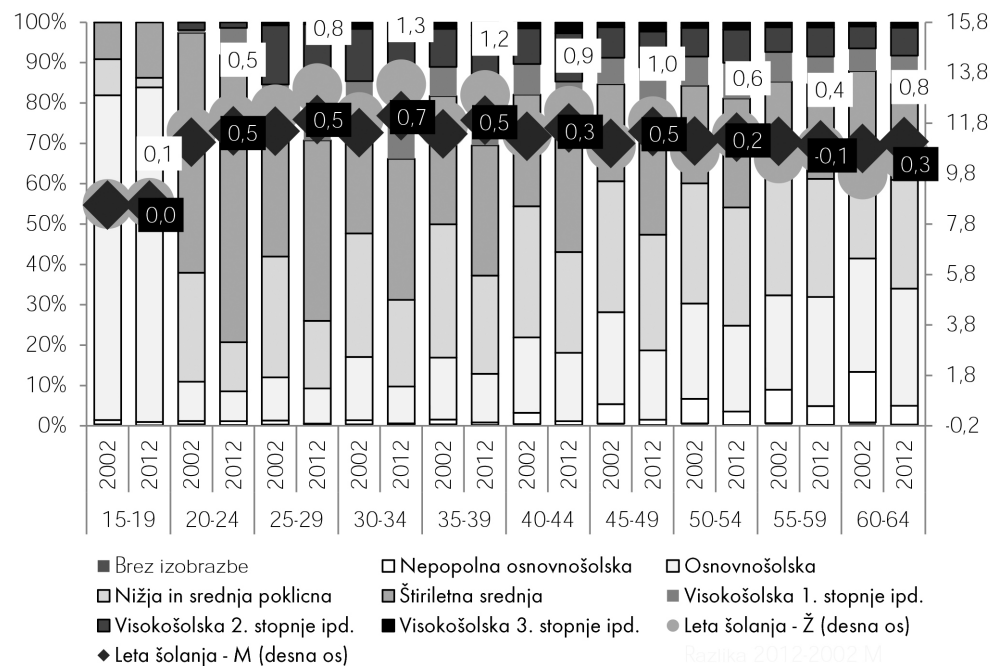
V NPVŠ (2011) sta zapisani še dve ciljni vrednosti:

- Delež prebivalstva med 30. in 34. letom s terciarno izobrazbo bo do leta 2020 vsaj 40-odstoten.
- Prehod med sekundarnim in terciarnim izobraževanjem bo v letu 2020 vsaj 70-odstoten.

Kako počasi se spreminja izobrazbena sestava prebivalstva, bomo pokazali v nadaljevanju.

V povprečju za vse prebivalce, stare med 15 in 64 let, se je povprečno število let šolanja v desetih letih povečalo z 10,8 na 11,5 leta, torej za 0,7 leta (Preglednica 1).

Slika 3: Izobrazbena sestava v letih 2002 in 2012 po starostnih razredih in povprečno število let šolanja po spolu ter spremembe med letoma 2002 in 2012

Preglednica 1: Povprečno število let šolanja prebivalcev Slovenije, starih od 15 do 64 let

	Skupaj	Moški	Ženske
2002	10,8	10,7	10,8
2012	11,2	11,0	11,5

Vir: SURS

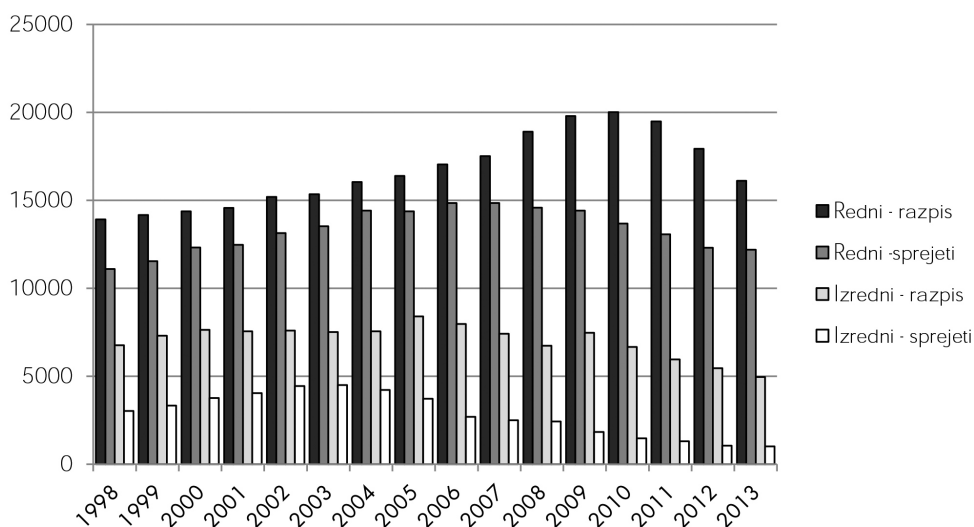
Izobrazbeno sestavo prebivalcev v posameznem starostnem razredu podrobno prikazujemo na Sliki 3. Izobrazba je razdeljena na osem stopenj, izobrazbeno sestavo pa smo primerjali v obdobju desetih let.

Izobrazba se je v vseh starostnih razredih opazno izboljšala. Če primerjamo deleže z dokončano štiriletno srednjo šolo ali več s preostalimi, vidimo, da se je delež prvih med mladimi od 20. do 34. leta povečal za okrog 15 odstotnih točk, med odraslimi od 35. do 49. leta za približno 10 odstotnih točk, pri starejših pa, razumljivo, nekoliko manj.

Na podlagi pričakovanega trajanja šolanja za posamezno izobrazbeno stopnjo smo izračunali tudi povprečno število let šolanja za posamezen starostni razred.

Opazimo lahko znatne razlike med izobraženostjo moških in žensk (romb in krogec). Do 50. leta starosti so bolj izobražene ženske in v vseh starostnih razredih so svojo izobrazbo v zadnjih desetih letih bolj povečale od moških. V najbolj aktivnem obdobju, od 25. do 49. leta, je ta primat najbolj izrazit. Med 30. in 39. letom starosti so povprečno število let šolanja povečale z okrog 12 na več kot 13 in tako za več kot eno leto v povprečju prehitele moške iste starosti.

Slika 4: Razpisana študijska mesta in sprejeti študenti, po načinu študija

Vir: SURS

Na sliki lahko preverimo tudi realnost zastavljenega cilja o deležu prebivalcev, starih od 30 do 34 let, ki imajo dokončano terciarno stopnjo izobrazbe. Ta naj bi do leta 2020 dosegel najmanj 40 odstotkov. Razberemo lahko, da je ta delež v letu 2012 znašal nekaj čez 30 odstotkov. Če upoštevamo, da bodo v ciljnem letu 2020 starostni razred 30 do 34 let dosegli mladi, ki so na Sliki 3 uvrščeni v starostni razred 20 do 24 let, potem moramo trenutni izobrazbi te mladine (ki je, razumljivo, večinoma srednješolska) prikazati prehodnost v terciarno izobrazbo. Na Sliki 4 je prikazano gibanje števila razpisanih študijskih mest in gibanje števila vpisanih, po načinu študija.

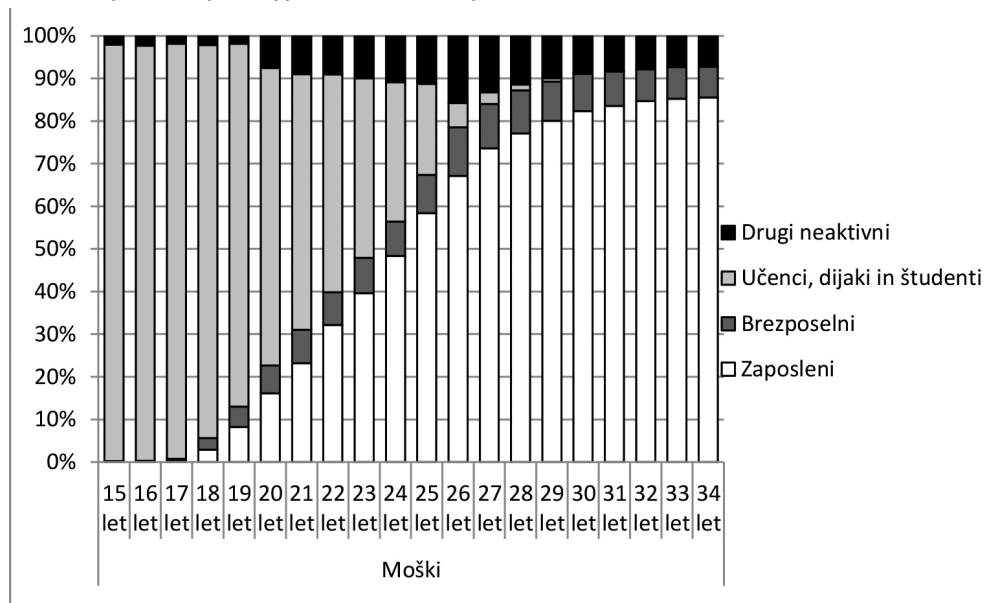
Padajoči trend vpisa v zadnjih letih ne zagotavlja uresničitve cilja o deležu mladih v starostnem razredu 30 do 34 let z dokončano terciarno izobrazbo.

Še manj verjetno je doseganje cilja, da naj bi bila prehodnost med sekundarnim in terciarnim izobraževanjem v letu 2020 kar 70-odstotna.

ZAPOSLOTIVENI POLOŽAJ IN RAZMERE NA TRGU DELA

Na Slikah 5 in 6 si pogledajmo, kako se opisani podatki izrazijo v sliki, ki prikazuje zaposlitveni položaj prebivalcev, starih od 15 do 34 let.

Slika 5: Zaposlitveni položaj prebivalcev Slovenije v starosti 15 do 34 let v letu 2012 – moški

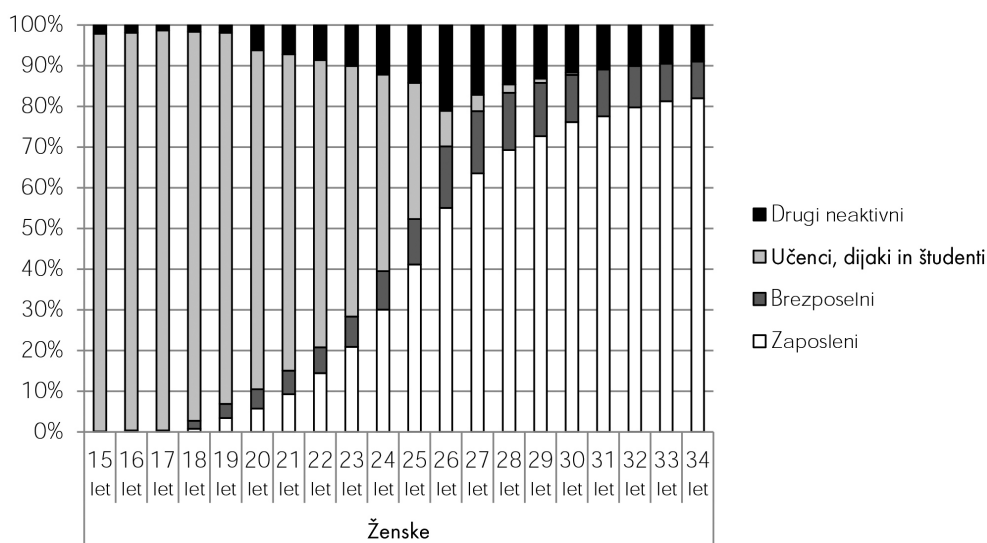

Vir: SURS

Podatke smo ločili po spolu, saj je med moškimi in ženskami glede tega kar precejšnja razlika. Najprej moški. Deli stolpcev, ki zbujaajo skrb, so tisti, ki prikazujejo delež »dru- gih, neaktivnih«. Poleg velikega deleža šolajočih se in tudi brezposelnih (ki je v letu

2013 še narasel) se delež neaktivnih, ki nimajo nikakršnega statusa, od njihovega 20. leta starosti, ko znaša okrog osem odstotkov, povečuje do 16 odstotkov pri 26 letih in se šele po 30. letu spusti pod 10 odstotkov. Skupni delež brezposelnih, šolajočih se in drugače neaktivnih je v starostnem obdobju 25 do 28 let vsekakor prevelik za normalno prehajanje iz šole na trg dela.

Slika 6: Zaposlitveni položaj prebivalcev Slovenije v starosti 15 do 34 let v letu 2012 – ženske

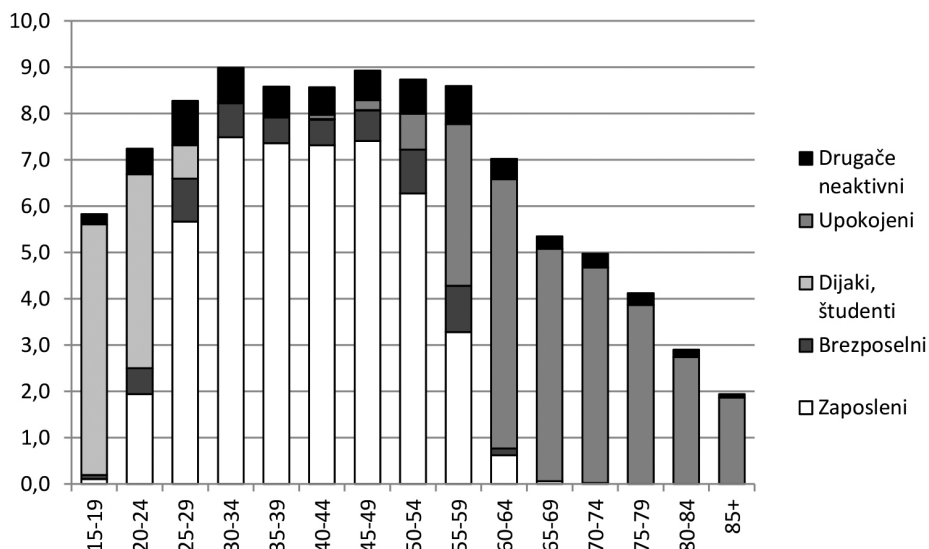
Vir: SURS

Pri dekletih so vsi navedeni podatki še veliko bolj skrb zbujajoči, čeprav so v znatni meri posledica večjega deleža vpisanih študentk. V starosti 25 do 30 let so deleži neaktivnosti izjemno veliki. Na primer pri 26 letih je 35 odstotkov deklet bodisi brezposelnih bodisi neaktivnih brez statusa.

Prikazani zaposlitveni položaj mladih razkriva na eni strani zelo velik delež neizkoriščenega potenciala z vidika trga dela, na drugi pa še bolj zaostrojuje sliko na področju brezposelnosti, saj je med neaktivnimi mladimi le majhen delež registriran kot brezposeln. Veliko več se jih »skriva« za statusom študentov (ali celo dijakov) ali pa sploh nimajo formalnega statusa.

Še bolj skrb zbujajočo sliko dobimo, če po stopnji aktivnosti oziroma zaposlitvenem statusu mladini dodamo še preostale starostne skupine. Na tej sliki vidimo, da je stopnja aktivnosti izjemno nizka tudi pri starejših: po 60. letu starosti so že skoraj vsi upokojeni in celo v starostni skupini 55 do 59 let jih je veliko več kot polovica neaktivnih ali brezposelnih.

Slika 7: Prebivalci Slovenije 15+ v letu 2011 po starosti in aktivnosti – deleži v prebivalstvu 15+

Vir: SURS

Zato je zelo razumljivo, da je v osnutku Strategije razvoja Slovenije 2014–2020 (2013) (http://www.mgrt.gov.si/fileadmin/mgrt.gov.si/pageuploads/EKP/Drugi_dokumenti/SRS_09_08_2013.pdf) pod rubriko Kaj želimo doseči na področju znanja in zaposlovanja kot najpomembnejše zapisano:

»Višjo zaposlenost in boljšo zaposljivost delovno sposobnega prebivalstva, predvsem starejših, mladih, manj izobraženih in dolgotrajno brezposelnih.

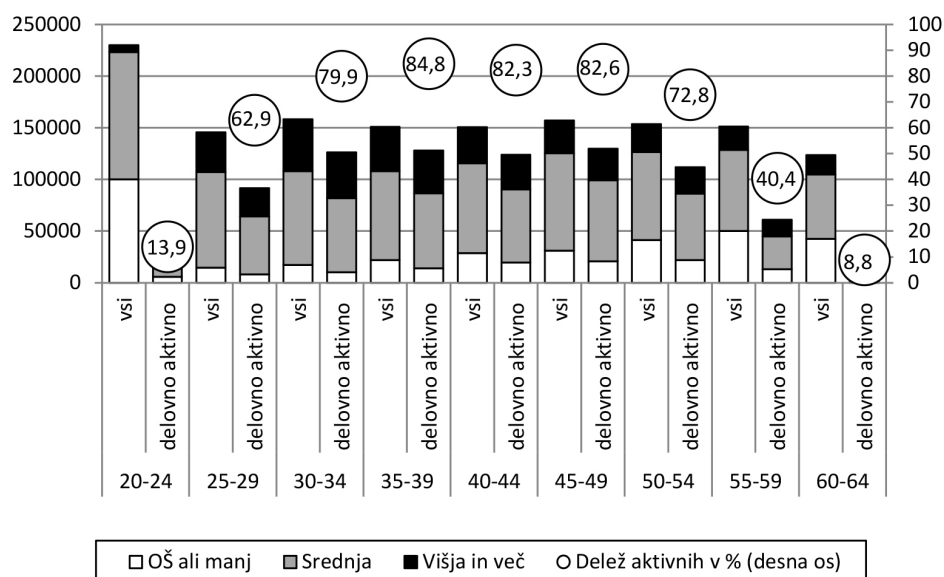
Pospešiti vstop mladih na trg dela.

/.../ povečati učinkovitost terciarnega izobraževanja, skrajšati dobo študija na tej ravni in izboljšati stopnjo zaposlenosti in zaposljivosti visoko izobraženih mladih /.../«

Za popolnejšo sliko o aktivnosti in zaposlitvenem statusu prebivalcev smo izračunali še primerjavo med aktivnimi in neaktivnimi v starostnem razponu 20 do 64 let glede na izobrazbo: primerjali smo izobrazbeno sestavo vseh v določenem petletnem starostnem razredu z izobrazbeno sestavo aktivnih v istem razredu. Razlike prikazujemo na dveh dopolnjujočih se slikah. Na prvi so deleži prikazani z upoštevanjem števila prebivalcev v vsaki kategoriji z dodanim deležem aktivnosti v posameznem starostnem razredu.

Na drugi sliki pa so prikazani strukturni deleži, ki so za pojasnjevanje bolj prikladni. Pri vseh starostnih razredih lahko ugotovimo, da so delovno aktivni prebivalci v primerjavi z vsemi v določeni starosti bolj izobraženi. Pri tem najbolj izstopata skrajna starostna

Slika 8: Prebivalci Slovenije po izobrazbi v primerjavi z delovno aktivnimi po izobrazbi in delež delovno aktivnih po starosti – v letu 2011

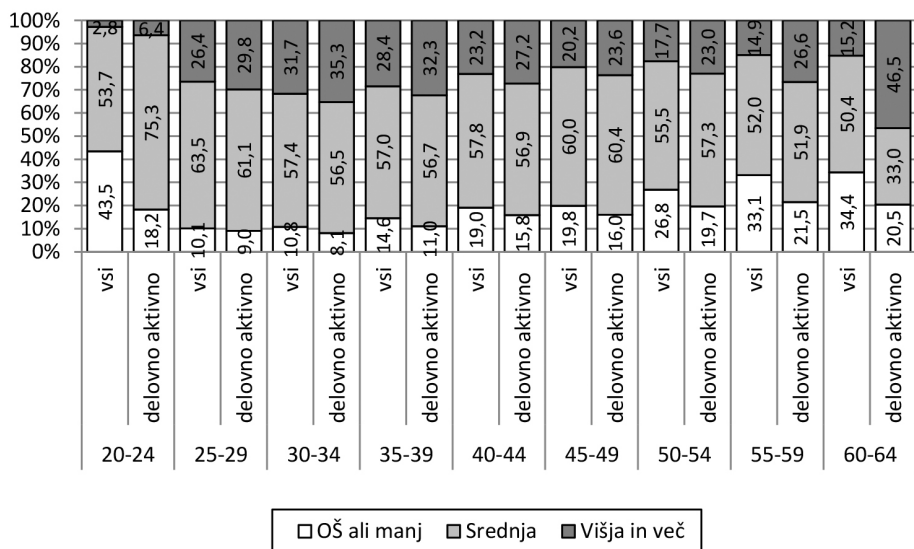
Vira: SURS, preračuni avtor

razreda. V starostnem razredu 20 do 24 let je delež pripadnikov z dokončano manj kot srednjo šolo med aktivnimi 18,2-odstoten, med vsemi v tej starostni kategoriji pa je takih 43,5 odstotka. V starostnem razredu 60 do 64 let pa so aktivni (ob upoštevanju, da je stopnja aktivnosti pri tej starosti komaj 8,8-odstotna) predvsem visoko izobraženi.

Ti podatki nam kažejo, da je pri uresničevanju cilja zviševanja stopnje aktivnosti prebivalstva treba upoštevati, da so neaktivni tudi slabše izobraženi.

Kako predstavljeni podatki o izobrazbeni sestavi delovno aktivnih vplivajo na njihov položaj na trgu dela? Tukaj bomo spet primerjali »najstvo« in »kajstvo«. Tokrat bomo na strani zamišljenih in načrtovanih izobrazbenih razmerij na trgu dela predstavili dokument *Nova znanja in spretnosti za nova delovna mesta: napredovanje in usklajevanje potreb trga dela ter znanja in spretnosti* (2008). Po napovedih dokumenta bodo ključne značilnosti trga dela v naslednjem obdobju: bistveno povečan obseg storitvenega sektorja, pomanjkanje delovne sile na tem področju ter naraščanje potreb po delovni sili z višjimi stopnjami izobrazbe. »Od 2006 do 2020 se bo delež delovnih mest v EU 25, za katera se bo zahtevala visoka stopnja izobrazbe, zvišal s 25,1 % na 31,3 % vseh delovnih mest, število delovnih mest, za katera se bo zahtevala srednja izobrazba, se bo nekoliko zvišalo, in sicer z 48,3 % na 50,1 % /.../ Obenem naj bi se delež delovnih mest, za katera se zahteva nižja stopnja izobrazbe, kljub 10 milijonom novih delovnih mest zmanjšal s 26,2 % na 18,5 %.« (EC, 2008, str. 7)

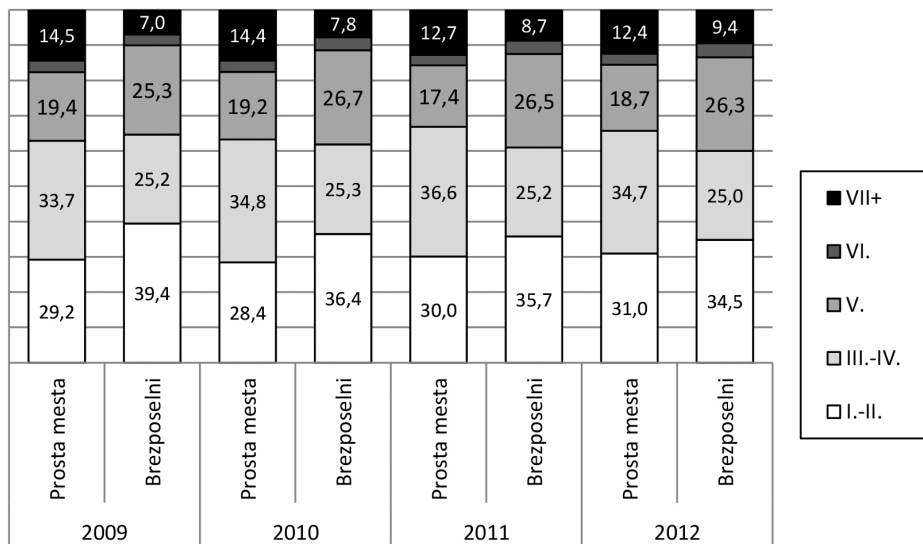
Slika 9: Izobrazbena sestava prebivalcev Slovenije v primerjavi z izobrazbeno sestavo delovno aktivnih po starosti – deleži v letu 2011

Vir: SURS

Kaj pa kažejo podatki? Na Sliki 10 so predstavljeni podatki o gibanju izobrazbene sestave brezposelnih in o izobrazbeni sestavi objavljenih prostih delovnih mest.

Slika 10: Prosta delovna mesta po zahtevani izobrazbi v primerjavi z izobrazbeno sestavo brezposelnih

Vir: ZRSZ

Če pogledamo delež brezposelnih z doseženo več kot štiriletno srednjo izobrazbo, se je ta med letoma 2009 in 2012 povečal s 35,4 na 40,5 odstotka (če upoštevamo samo terciarno izobrazbo, se je njihova delež v tem obdobju povečal z 10,1 na 14,2 odstotka), medtem ko se je izobrazbena sestava ponujenih delovnih mest v tem času znižala s 37,1 na 34,3 odstotka (za terciarno izobrazbo s 17,7 na 15,6 odstotka).

ZAKLJUČEK

Glede na razmeroma izčrpno predstavljene podatke bo zaključek zelo kratek. Opisani dokumenti so bili oblikovani pred enim (Strategija razvoja Slovenije), tremi (NPVŠ) in šestimi leti (dokument EU). V vseh treh primerih je bilo leto 2020 dovolj varno daleč, da so bile napovedi videti realistične in uresničljive. Danes smo v letu 2014. Realni podatki, ki so na voljo, dokaj določno opredeljujejo tudi položaj v prihodnjih dveh letih. Takrat bodo do ciljnega leta ostala še štiri leta. Takrat bo čas za nove strategije in nove nacionalne programe. Mogoče kar do leta 2050.

Pri načrtovanju razvoja področij, ki so del javnega sektorja, kot je izobraževanje ali aktivna politika zaposlovanja, manjka horizont srednjeročnega načrtovanja. Upoštevanje dejanskosti, poznavanje procesov in realna pričakovanja dogajanj v bližnji prihodnosti lahko utemeljijo oblikovanje in vpeljavo instrumentov in ukrepov, ki bodo razvoj nekega področja peljali proti želenemu cilju, v skladu s strategijo približevanja viziji.

LITERATURA

- Resolucija o Nacionalnem programu visokega šolstva 2011–2020 (ReNPVŠ11-20) (2011).* Uradni list RS, št. 41 (30. 5. 2011).
- Nova znanja in spretnosti za nova delovna mesta: napredovanje in usklajevanje potreb trga dela ter znanja in spretnosti (2008).* Bruselj: Evropska komisija.
- Strategija razvoja Slovenije 2014–2020, osnutek (2013).* Ljubljana: Ministrstvo za gospodarstvo. Pridobljeno s http://www.mgrt.gov.si/fileadmin/mgrt.gov.si/pageuploads/EKP/Drugi_dokumenti/SRS_09_08_2013.pdf
- Letna poročila (2011, 2012, 2013).* Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje.
- Statistične objave (2012, 2013).* Ljubljana: Statistični Urad Republike Slovenije.